

LUX PERPETUA.

Mindég volt fény. —

Egyszer-kétszer a zsoldár glóriája
Ragyogta be ha kínban is az arcom.
Ritkán. De néha megszépültem mégis.

El-eljött késő délutáni napsütés is.
Lehet: már akkor nem nyílt több virág,
De béke hullott legalább a tájra.

Néha fellobbant lidérces lángja
Utvesztő asszonyingoványának;
Azért gyönyörű volt, hogy benne jártam.

Sokszor. Legtöbbször: Mécshaloványan,
De ugyis tűz volt, égett s vitt tovább
Örököm a lélek.

Mégis. Fény mindég volt.
S ha árnyék is, de én is mindég voltam
Anyám.

És így is szép volt, köszönöm, az élet. —

CSANÁDY GYÖRGY.

A világ: tett.

Azt a világot értem, amelyet az ember maga alkot meg magának. Azt a világot, amelyet magával hordoz egész életén át mind a sirig, és amelynek hatása tovább él, működik sokaknak lelkében még a síron túl is. Ez a világ minden egyes embernek a maga saját, külön világa, amelyet lelkének mélyén hord s amely elkíséri őt mindig, mindenhova. Minden embernek van ilyen világa, terjedelemre, tartalomra, értékre nézve ezerféleként különböző. Ott van az, mint egyszerű, de tömör világ a földet szántogatónak lelkében, gondolkozásában, napi munkáiban; ott van, mint gazdag, sokszor csodásan komplikált valóság a tudósnak és philosophusnak elmélkedéseiben; ott van mint erőtől, reménységtől duzzadó tavasz az ifjú álmaiban és mint nyugalmas, őszi csendességű kozmosz az öregnek emlékezésében. Minden ember a maga alkotású világának Atlasa.

Az így értett világ: tett. Az embernek legősibb, legeredetibb, legsajátabb tette. Te gondolhatod a mások elnyílt gondolatait, majmolhatod másoknak cselekvéseit, ellágyulhatsz mások érzéseinek utánaérzésében, gyújthatod a magad kis tüzeckéjét mások lobogó lángjainál, de a te világodat csak te alkothatod meg. Gondolataidat — bármily gyöngék vagy izmosak is legyenek — ellophatják; cselekedeteid értékét letagadhatják; érzéseidet — ha bátor vagy azokat világ elé tárni — kigunyolhatják; szenvedélyeidet láncokba törhetik — de a te világod a tiéd marad elidegeníthetetlenül, el nem lophatólag, ki nem nevethetőleg, le nem tagadhatólag. Ez a világ a te belső, emberi értékednek a megvalósulása, egy olyan alkotás, amelyen dolgoznod kell öntudatod első ébredésétől addig a napig, amikor végre lelked erejét veszítve, csak emlékei világában él tovább. Ez a te világod egy életen át tartó, szakadatlan tett, a te szellemednek tette, amely titkon működik a világnak szemei elől elrejtetten, embertársaid által is inkább csak sejtve és évanitva. Az öntudatnak mélyén, a lélek kohójában készül ez a világ az elmerülésnek, a hallgatásnak, a meghatottságnak azokban a szent pillanataiban, amelyek az avatatlan szem terméketleneknek itél, de a mélyek valósággal az isteni fogantatásnak és megtermékenyülésnek pillanatai. A gnosztikusok egyik rend-

szere a világalkotásnak ezt a megmagyarázhatatlan mysteriumát úgy vélte legáltalában kifejezésre juttatni, hogy a világ teremtőjeül a Sígét, a Hallgatást vallotta.

A világalkotó tett a magunk átengedésének, a várakozó és reményteljes hallgatásnak idején születik meg, hogy életre hívjon, kialakítson, realizáljon minden értéket, amelyet szellemünk rejteget magában, mint maga az élet csiráját. Innen, hogy a maga átengedésnek, az önátadásnak, a lélek hallgatásának emberei voltak a legnagyobb alkotók és viszont, az alkotásnak legkisebb mértékével sem dicsekedhetnek azok, akik örökösen a piac, a színpad, a külső élet pódiumán ágáltak a szórakozást kereső plebs mulattatására. Paradoxonnak látszik, pedig igaz: az u. n. praktikusok, a színni nem akaró tevékenység férfiai nem képesek a „tett”-re, mert soha sincs idejük arra, hogy lelküket önmagának, a saját magával való beszélgetésnek engedjék át. Ők mindig kiereszkolni akarnak valamit — hogy mit? — az teljesen mindegy — vagy maguktól, vagy másoktól, vagy a világtól, vagy az emberektől. Ez az erőszakolás pedig megöloje, csirába fullasztója minden alkotásnak és tetteknek, a világalkotó tetteknek is. Az evangéliumok elbeszélése az alkotás és a világteremtő tett lényegének mély megpillantásán alapul: Jézus, mielőtt az emberiség megváltásának művét elkezdette volna, elvonult a pusztába, átengedte lelkét a lelkének, hogy önmagával társalogván megtermékenyíttessék az isteni szellem által. A léleknek és szellemnek pusztába-meneteleire van szükségünk, ha azt akarjuk, hogy a világalkotó tett termékeny, áldásos, értékűs életet fakasszon és olyan világnak legyen formálójává, amelyet magunkkal hordoznunk nem átkos teher, hanem gyönyörűség és öröm.

Ez a világalkotó tett kerüli hát a külső zajt, fényt és csillogást. Példa erre az átalakításnak legnagyobb művésze: Goethe, ki végre is a szó legteljesebb értelmében menekülni kénytelen férfikorának derekán a weimari udvar, ismerői, barátai, napi feladatai elől, hogy mindentől elvonultan megtalálja önönmagát. És ez az önmegtalálás Itália kék ege alatt a boldogságnak kimondhatatlan örömeivel tölti el lelkét. „Megvallom azt is, — írja Herdernek — hogy megüresítem magam minden régi eszmétől és minden saját akarástól, hogy

istenigazában újjá szülessék és újra alakíttassam.“ És most, mikor mély alázatossággal járja a lélek utjait, íme, megnyílik minden út előtte. Bátor elszántsággal halad előre, mert csak egy léte van, de ezt a létet egészen kockára tette, még ha el is pusztul bele. Szelleme, ereje, szerencséje legyőzi ezt a krízist, az elszánt tett újjá szüli lelkét, amely megtermékenyülten teremt és alkot szüntelen, mert a maga világára tált, tarra a világra, amelyet senki sem vehet többé tőle el, mint ahogyan senki és semmi sem volt képes megadni neki. Ez a világ valóban „ragadománya“ a léleknek, de olyan ragadomány, amelytől léte, értéke, örökkévalósága függ.

Önmaga világának megalkotására mindig kész a szellem, amely hívólag tárja ki övét a külvilág előtt. Csak az ember marad konok és bölcselkedő minden ízében: szüntelenül ő ostromolja kérdéssel a világegyetemet és nem engedi Goethe alázatosságával, hogy a világegyetem intézzen lelkéhez kérdéseket. Ő akarja megindítani a természetet ahelyett, hogy átengedné lelkét a természet, a művészet, a tudomány, a vallás indításainak. Ő mindig cselekedni, akarni, hatni akar, mindig tevékeny és mindig tolaikodó, mindig okoskodik és mindig többet tud, míg azután megöli lelkében a tettet s a tettel együtt elterpeti a lelkében már ott lappangó, életre törő világát. A lélek világalakító tette nélkül pedig nincs sem tudományos alkotás, sem művészi teremtés, sem erkölcsös cselekedet, mert hiszen tudomány, művészet, erkölcsiség nem egyéb, mint ezen tétnek jelentkezései szemmel láthatólag és füllel hallhatólag. Minden tudás, minden művészet, minden cselekedet, annyiban igazi és értékes tudás, művészet, cselekedet, amennyiben a te világból fakad és a te szellemi tetednek gyümölcse.

A te világodnak gyökere a te teted, a te teted forrása szellemed: amilyen a szellem, olyan a tett, amilyen a tett, olyan a világ, a te világod. Hadd, hogy életre és tetre keljen a te szellemed!

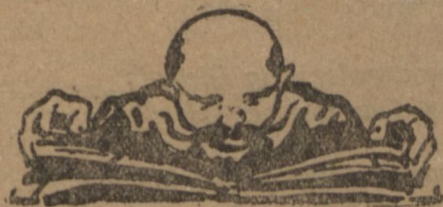
Bartók György.

Lázár Lajos

könyvkereskedése megnyílt.

Feketesas-utca 17. szám.

Legkedvesebb lapom

a Székely Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Egyesületének tulajdonát képező

UJ ÉLET,

melyre ismerőseim körében előfizetéseket gyűjtök, s amelyet hazafias szelleme miatt mindenkor és minden módon pártfogolni fogok.

Bizalom.

Emberi érzés. Talán a legemberibb. "A hit gyermeke. A reménység apja. Testvére a szeretetnek.

Benne él a gyermek szívében, az ifju lelkében, a hitves szerelmében. Alapja a férfi munkásságának. Vigasztalója a lehanyatló életnek.

Megnyugtató, fentartó, megerősítő érzés. Örök érzése minden igaz életnek.

Jusson eszetekbe:

Gyermekek voltak. Tudatlan, erőtlén, tapasztalatlan apró életek. Aikik előtt minden csodás, minden rejtelmes, minden megmagyarázhatatlan. Minden lépésben, minden órán újabb és újabb csodákra bukkantatok, súlyos problémák okozóira. Tanácstalanul álltatok — szegény kicsinyek — az élet zajgó, zugó áradatában, csüggedten várva, mikor sodor el. És akkor jött a segítő kéz. Apátok dolgos, erős keze, Anyátok gyöngéd, puha keze. Eligazitott a csodák, a rejtelmek, a kétségek között. Mintegy varázsütésre értelmet kapott az Ismeretlen, elsimult a göröngyös út. Elteltetek bátorsággal, mert megtudtatok, hogy nem vagytok egyedül, elhagyatva. Megismertétek a bizalmat.

S kerülhettetek volna most már ismeretlen, sötét rengetegbe zivataros éjjeli órán: meg sem dobban piciny szívetek, ha kezetek ott pihenhet apátok dolgos, erős kezében, anyátok gyöngéd, puha kezében.

Telt, mult az idő. Folytonos, szakadatlan, egyforma, szabályos ütemben. Vitte előbbre, fölfelé a ti élteteket és hátra, a sir felé az öregeket. Elgyengültek a kezek, a titeket hajdan vezető kezek. Már nem vezettek. Inkább ők vártak tőletek gyámolítást.

Nem volt már rejtelmek, kétségek titokzatos szövedéke előttetek az élet. Inkább nagyon egyszerű, nagyon világos jelenség. Egy a mozgatója, egy az irányítója: az Erő. A mindent lebíró, mindent lenyűgöző hatalmas erő. Amely ott duzzadt karjaitok izmaiban, ott ágaskodott minden vállalkozásra kész friss tudásotokban. Amelynek gyengébbeken már nyert diadalmá szétfeszülésig megduzzasztotta bizalmatokat. Egyedül ezzel: magatokba vetett bizalmatokkal indultatok neki az Életnek. A megértett, egyszerű, világos életnek.

És elkapott az ár. Az élet zajgó, zugó áradata. Összetörte erőteket, összetörte tudásotokat, összetörte önbizalmatokat. Fáradt testtel, csüggéd lélekkel kerestétek most már az erős, a gyöngéd kezét. A vezető kezét. A kétségbeesés komor partjain töprengtetek csaknem elesetten: van-e értelme, van-e jogosultsága egyáltalán az életnek.

Ekkor villant fel előttetek a magyarázat. Egyszerűnek, világosnak láttátok az életet, mert magatokhoz szabtatok, és nem tüztetek ki egyéb célt a magatok ereje érvényesülésénél.

Pedig az életnek nem egyéni a célja. Nincs az sem éretted, sem érettem. Egyedül az Igazságért van. Ennek vagy eszköze te, ennek eszköze erőd, tudásod. Józan mérséklettel használt, nem a mások gyengeségére, hanem önmaga értékére támaszkodó erőd. Tapasztalat, alkalmazás által meghiggadt tudásod.

Mikor ráeszmélsz erre — ó, bizonyosan ráeszmélsz — akkor tölt el igazán a bizalom. Nem a gyermek vak, nem is az ifju féktelen bizalma, hanem a férfi nyugodt, áhitatos, szent bizalma.

Amelynek egy a célja, egy a reménysége: az Igazság.

Változhatatlan cél, bizonyosan beteljesedő reménység.

G. E.